

УДК 801.81(477.43):930.251“20/21”

**ФОЛЬКЛОРНІ ЗАПИСИ З ХМЕЛЬНИЧЧИНИ
У ФОНДАХ МІСЦЕВИХ УСТАНОВ ТА ЗБИРАЧІВ
(кінець ХХ – початок ХХІ століття)**

Людмила АЛІЄВА

*Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології імені Максима Рильського,
вул. Грушевського, 4, 01001 Київ, Україна,
тел. (+38044) 278 34 54, e-mail: etnolog@etnolog.org.ua*

Узагальнено інформацію про фольклорні матеріали, що зберігаються в архівах державних установ та колекціях провідних збирачів Хмельниччини. Зокрема подано відомості про Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського та про зібрання матеріалів фольклорних практик студентів філологічного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, на базі якої функціонує відділення. Описано діяльність Навчально-наукової лабораторії етнології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, проаналізовано записи співробітників сектора фольклору та етнографії Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва. Коротко охарактеризовано доробки хмельницьких дослідниць фольклору Світлани Цимбалюк та Ірини Телюх.

Ключові слова: фольклор, фольклорні архіви, записи народної музики, хмельницькі фольклористи, Хмельниччина.

Одним із найважливіших етапів будь-якого експедиційного дослідження є упорядкування зібраних фольклорних матеріалів. Саме від того, наскільки точно і якісно буде систематизовано отримані дані, залежить достовірність інформації, яку ми залишаємо у спадок наступним поколінням. Завданням кожної науково-дослідної установи є створення власного архіву, який був би доступний не лише її співробітникам, а й широкому загалові тих, хто цікавиться вивченням народної музики. Хоча на території Хмельницької області такі етномузикознавчі інституції відсутні, записи фольклору тут робили впродовж тривалого часу і нині вони зберігаються у фондах місцевих державних установ та в особистих колекціях окремих збирачів.

Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського Національної Академії Наук України

Провідним центром музично-фольклористичних досліджень на Хмельниччині сьогодні є Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського Національної Академії Наук України, створене у 1996 році на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (далі – ХГПА). Завідувач відділення – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ХГПА Світлана Маховська. Діяльність установи забезпечують троє штатних співробітників – фольклорист, етнолог і методист,

які опрацьовують та систематизують матеріали фольклорних практик, створюють рукописний архівний фонд, проводять роботу щодо збереження унікальних зразків матеріальної культури населення Хмельниччини. При Подільському відділенні створено Навчальну лабораторію-музей та Рукописний фонд фольклорно-етнографічних матеріалів, яким користуються магістри, аспіранти й викладачі академії.

До збору фольклорно-етнографічного матеріалу на Хмельниччині залучені студенти філологічного факультету ХГПА, які влітку після першого курсу навчання проходять двотижневу фольклорну практику. Світлана Маховська, яка є водночас і керівником практики, розробила методичний посібник “Шляхи організації фольклорної практики студентів за спеціальністю «Філологія. Українська мова та література»”, де викладено основні рекомендації щодо підготовки та проведення фольклорно-етнографічних експедицій, а також подано низку питальників для використання під час збирацьких сеансів.

Загалом у Рукописному фонді Подільського відділення нараховується понад 120 одиниць касет та компакт-дисків, на яких збережено понад 1 850 аудіо- та відеозаписів музичного матеріалу з 98 населених пунктів усіх районів області. Зокрема у Хмельницькому районі обстежено 9 населених пунктів; у Красилівському – 7; у Вінковецькому, Волочиському, Деражнянському, Дунаєвецькому, Новоушицькому, Теофіпольському та Ярмолинецькому – по 6; у Городоцькому – 5; в Ізяславському та Полонському районах – по 4; у Славутському – 3; у Білогірському, Кам’янець-Подільському, Летичівському, Старокостянтинівському, Шепетівському та Чемеровецькому районах – по 2 та 1 населений пункт у Старосинявському районі. Ще майже 450 творів перебувають у процесі опрацювання.

За матеріалами студентської фольклорної практики Подільське відділення ІМФЕ у 2013 році опублікувало збірку “Уже весна й уже красна” [10], а 2015 року вийшла друком і друга збірка “Ой в садочку, садочку” (упорядкування та передмова С. Маховської). До новіших видань Відділення належать монографії С. Маховської “Весільні пісні Поділля: жанрова специфіка, особливості функціонування, поетика” [4], “Дитина: родини, хрестини, перші кроки (дитячий та родинно-обрядовий фольклор Хмельниччини)” [6], а також праця “Прислів’я та приказки Наддністрянського Поділля”.

З 1996–1997 років фольклорну практику проходять і студенти музично-педагогічного факультету ХГПА. Поряд із загальними етнографічними матеріалами практикантам необхідно зафіксувати 8–10 пісень різних жанрів і транскрибувати їх. Однак через те, що ці матеріали абсолютно не впорядковані та неопрацьовані, мені не вдалося з’ясувати їх точну кількість та географію походження.

Вагомим осередком вивчення народнопісенної культури Хмельниччини, як і Поділля загалом, упродовж тривалого часу є також місто Кам’янець-Подільський. Вже у XIX – на початку XX століття активну дослідницьку діяльність провадили тут Степан Руданський, Анатолій Свидницький, Микола Леонтович, Юзеф Ролле, Каленик Шейковський та інші відомі вчені [25, с. 62]. Наприкінці XX – на початку XXI століття етнографічне вивчення Поділля провів історик Лев Баженов, доробок якого висвітлений у виданнях “Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX століть: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали” (Кам’янець-

Подільський, 1993), “Історичне краєзнавство Правобережної України XIX – на початку XX століть: Становлення. Історіографія. Біобібліографія” (Хмельницький, 1995) та ін.

Навчально-наукова лабораторія етнології Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

З останньої чверті XX століття до справи збереження та вивчення етнокультурної спадщини свого краю дієво долучаються викладачі і студенти факультету української філології та журналістики Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Від початку 1980-х років студенти факультету в межах навчальної практики з фольклору та етнографії почали збирати різні відомості про життя і побут сільського населення, вивчати його традиції та звичаї, записувати пісні, легенди, перекази й інші етнографічні матеріали. У 1991 році згідно з розпорядженням ректора університету Анатолія Копилова розпочалося облаштування кабінету народознавства, так званої Лабораторії етнології, найактивнішу участь у якому взяли доцент кафедри української літератури Танасій Колотило та лаборант Валерій Щегельський. Упродовж кількох років викладачі і студенти факультету вишукували різні предмети побуту, зразки традиційного одягу, знаряддя праці та інші речі матеріальної культури Хмельниччини, які пізніше були використані для оформлення кабінету.

У той же час було проведено чотири етнографічні експедиції в населені пункти Кам’янець-Подільського району, що мали на меті вивчення традиційної культури краю, збір інформації з народознавства та пошук експонатів для Лабораторії. Зокрема у 1993 році учасники експедиції, до складу якої входили студенти та викладачі факультету, обстежили села Кульчіївці, Суржинці, Палютинці, Гуцули, Вихватнівці, Гелетина, Дерев’яне, Калачківці, Патринці, Печора, Субіч, Рогізна. У 1994 році вдалося дослідити села Ленівка, Колодіївка, Стара Ушиця, Гораївка, Грушка, Чабанівка, Гута Чугорська, Липи, Лисківці та Рункошів, а наступного, 1995 року, експедиція побувала у населених пунктах Брага, Бабшин, Гринчук, Сокіл, Малинівці, Слобідка Малиновецька і Каветчина. У 1996 році науково-пошукова діяльність локалізувалася вздовж басейну річки Збруч, охопивши села Збруч, Ісаківці, Ластівці, Завалля, Вітківці, Кудринці, Кізя Кудринецьке, Мілівці, Слобідка Рихтійська та Рихта.

Завдяки наполегливості та копіткій праці учасники експедиції зробили велику кількість музично-етнографічних записів та зібрали чимало предметів матеріального вжитку, що значно зрушило процес формування фондів лабораторії. Як результат, 18 жовтня 1996 року у Кам’янець-Подільському державному педагогічному університеті відбулося відкриття Навчально-наукової лабораторії етнології, завідувачем якої став Танасій Колотило.

Після заснування Лабораторії етнографічні експедиції продовжилися, і вже у 1997 році спільними зусиллями її співробітників, а також викладачів і студентів факультету було досліджено села Подоляни, Нововолодимирівка, Підпилип’я, Шустівці, Ніверка, Чернокозинці Кам’янець-Подільського та Мала Бережанка, Пухляки, Гуків, П’ятничани Чемеровецького районів Хмельницької області. У 1998 році обстеження Чемеровецького району продовжилося експедиціями в такі населені пункти: Жабинці, Летава, Сокиринці, Збриж, Чагарівка, Ленінське,

Шидлівці, Вікторівка, Мала Зелена і Велика Зелена. Надалі фонди Лабораторії етнології поповнювали численні записи усної народної творчості, які зробили студенти філологічного факультету під час щорічних практик з фольклору і етнографії. Зокрема, що стосується музично-фольклористичних досліджень, до планових завдань практиканта входило записати й паспортизувати 2–3 пісенні твори таких жанрів: трудові; календарно-обрядові: колядки, щедрівки, посівальні, веснянки і гаївки, русальні, купальські, жнивні; родинно-обрядові: родильні і хрестильні, весільні, похоронні голосіння, поминальні; коломийки та інші приспівки, дитячі, історичні, баладні, ліричні, родинно-побутові та соціальні, про родинні стосунки, про кохання, удовині, сирітські, козацькі, рекрутські, солдатські, жовнірські, чумацькі, заробітчанські, емігрантські, стрілецькі, жовнірські та пісні літературного походження. Враховуючи такий широкий жанровий перелік, можна уявити обсяг матеріалів, що накопичилися у Лабораторії більш ніж за 20 років. За приблизними підрахунками, кількість зібраних на Хмельниччині фольклорних творів, враховуючи й етнографічні розповіді, становить майже 35 тисяч одиниць. Частка суто музичних зразків нараховує близько 3/4 від загального обсягу, тобто близько 25 тисяч творів. Однак невідомо, наскільки якісним є музичний матеріал цих записів, оскільки їх робили не професійні етномузикологи, а студенти, до того ж не музичного, а філологічного факультету.

Рукописний фонд Навчально-наукової лабораторії етнології нині налічує 175 зшитків, у яких вміщені рукописні опрацювання текстів фольклорних записів, починаючи з 1981 до 2014 року. Обсяг кожного зшитка становить від 200 до 400 аркушів. Твори у зшитках систематизовані за жанровими та тематичними ознаками, кожен твір паспортизований, тобто містить відомості про місце запису, респондента і збирача. Переважна більшість записів, зібраних до 1992 року, має лише словесні тексти. Деяка частка матеріалів зафіксована на бобінах, проте інформації про їх кількість та придатність до відтворення або копіювання отримати не вдалося.

З 1992 року мелодії пісенних творів почали записувати на касетних магнітних стрічках, яких на сьогодні у базі Лабораторії нараховується 571 одиниця. Зараз ці записи ще придатні до використання, однак з кожним роком якість плівки погіршується, що може призвести до втрати неповторних автентичних зразків. Аби цьому запобігти і зберегти зафіксовані матеріали, потрібно оцифрувати касетний фонд, але необхідне для цього технічне оснащення у Лабораторії відсутнє. Як варіант часткового вирішення цієї проблеми могло би бути опрацювання музичного матеріалу, тобто його транскрибування, проте ситуацію ускладнює відсутність в університеті фахівця-етномузикознавця, який зміг би долучитися до цієї трудомісткої, але вкрай важливої справи. З часом, завдяки удосконаленню технічних засобів, записи фольклору стали робити на компакт-диски, яких нині в Лабораторії нараховується близько 90 одиниць.

Хмельницький обласний науково-методичний центр культури і мистецтва

Ще одним осередком дослідження народнопісенної культури Хмельниччини є Хмельницький обласний науково-методичний центр культури і мистецтва (далі ХОНМЦКІМ), що виконує вагомий пласт роботи, пов'язаної з фіксацією та збереженням зразків фольклорної традиції цього регіону. Історія закладу бере поча-

ток з 1939 року, коли було створено Проскурівський обласний будинок народної творчості, який став центром культурного життя краю. З початком 1970-х років значно активізувалася дослідницько-пошукова робота, що мала на меті створення самобутніх фольклорно-етнографічних колективів. Велику увагу приділяли популяризації фольклору, проведенню традиційних свят та обрядів. З цього ж часу співробітники Будинку народної творчості почали робити записи музично-етнографічних матеріалів, що згодом стало систематичним. У 1993 році було створено Хмельницький обласний учбово-методичний центр культури Поділля, до якого у 1994 році приєднали Обласний будинок народної творчості. Пізніше, у вересні 2002 року, Учбово-методичний центр культури Поділля було ліквідовано, а на його базі створено ХОНМЦКіМ, який функціонує до цього часу.

Справою фіксації та збереження музично-етнографічних матеріалів тут плідно займається Сектор фольклору й етнографії Відділу народної творчості на чолі із завідувачем Людмилою Гарнавською. Сектор розпочав свою діяльність у 2008 році. Упродовж багатьох років завідувач та методисти Відділу провели фольклорні експедиції майже в усі райони області. У 2000-х роках активну збирацьку роботу провадили співробітники центру Олена Сосніна та Микола Бідюк, а починаючи з 2014 року – методист Відділу народної творчості Катерина Д'яконова. Під час експедицій було зафіксовано велику кількість музичних зразків різних жанрів, описи традиційних свят і обрядів та етнографічні розповіді, а також зафіксовано на фотоплівку чимало предметів матеріальної культури Хмельниччини. Усі накопичені під час експедицій матеріали зберігаються у Секторі фольклору й етнографії ХОНМЦКіМ, проте лише невелика їх частина упорядкована.

Аналізуючи записи, які на сьогодні опрацьовані, варто зазначити, що у Вінківському районі обстежено 2 населені пункти і зафіксовано 30 творів, у Дунаєвському в 7 населених пунктах записано 110 творів, 41 музичний зразок вдалося зафіксувати у 6 селах Ярмолинецького району, 17 зразків – у 3 селах Деражнянського району. У Славутському районі записи зроблено у 9 населених пунктах, загалом 47 творів, у 3 селах Кам'янець-Подільського району записано 28 творів, 31 зразок зафіксовано у 5 селах Старокостянтинівського району. У Новоушицькому районі досліджено 1 населений пункт і записано 64 твори, у 3 селах Полонського району записано 19 творів, у 7 селах Волочиського – 66 творів. 71 зразок зафіксовано у 4 населених пунктах Летичівського району, 67 – у 2 населених пунктах Хмельницького, 181 – у 4 населених пунктах Чемеровецького району. У Городоцькому районі експедиції проведено у 6 селах, де записано 61 твір, у Красилівському – у 5 селах зафіксовано 35 творів, а також 8 зразків записано в 1 населеному пункті Шепетівського району.

Усього в Секторі фольклору та етнографії ХОНМЦКіМ зберігається близько 26 касет із записами фольклорних матеріалів. Чимало зусиль необхідно докласти, щоб систематизувати зібрані зразки, розробити електронний та друкований каталоги записів, аби усі, хто має таку потребу, змогли отримати доступ до необхідної інформації. Зараз над цим активно працює методист Відділу народної творчості Катерина Д'яконова. Зазвичай, зібрані в експедиціях твори після опрацювання рекомендують для включення в репертуар фольклорних та фольклорно-етнографічних колективів області.

Світлана Цимбалюк – керівник фольклорного ансамблю “Берегиня” (1992–2008, м. Хмельницький)

У 1992 році на базі Хмельницької дитячої школи мистецтв випускниця Рівненського інституту культури Світлана Цимбалюк створила гурт “Берегиня”, що став одним із перших фольклорних колективів у місті¹. Мета діяльності гурту полягала у збереженні народнопісенних традицій Хмельниччини, на що і були спрямовані зусилля керівника. З цього часу С. Цимбалюк почала проводити численні експедиції в села Хмельницької області, основним завданням яких стало накопичення матеріалу для щойно утвореного колективу. Загалом же упродовж 1994–2008 років С. Цимбалюк організувала близько 40 виїздів у різні населені пункти Хмельниччини, а зібрані за цей час музично-етнографічні матеріали згодом стали основою репертуару “Берегині”. У збирацькому доробку С. Цимбалюк близько тисячі творів, записаних у 17 селах Старосинявського, Ярмолинецького, Деражнянського, Білогірського, Волочиського, Чемеровецького, Городоцького, Віньковецького, Ізяславського та Летичівського районів області. Найбільше зразків зафіксовано у селах Мазники Деражнянського, Хропотова Чемеровецького та Пилипи-Олександрівські Віньковецького районів – близько по 150 записів у кожному. Отож, завдяки надзвичайній працездатності та наполегливості Світлани Цимбалюк, її колекція аудіо- та відеозаписів музичного фольклору Хмельниччини стала однією з найбагатших в області. На жаль, майже всі експедиційні матеріали не опрацьовані. Деяку їх частину використовувала фольклорист Олена Дудар під час написання свого дисертаційного дослідження “Музичний фольклор Хмельницького Поділля (етномузикологічний та етносоціологічний аспекти)” (дисертацію захищено 2007 року).

Ірина Телюх – керівник дитячого фольклорного колективу “Ладовиці”

Паралельно із дослідженнями Світлани Цимбалюк, починаючи з 1992 року, і фактично з тією ж метою записи фольклору на Хмельниччині робила Ірина Телюх – керівник дитячого фольклорного колективу “Ладовиці” (з 2014 року – “Ладосвіти”). Коло її фольклористичних інтересів окреслюється територією Середньої Наддністрянщини, що розташована між річками Студениця на заході та Лядова на сході. Загалом за період з 1992 по 2010 рік Ірина Телюх обстежила 38 населених пунктів Хмельницької області: 2 села Віньковецького, 4 Дунаєвецького, 9 сіл Кам’янець-Подільського, 20 сіл Новоушицького і 1 село Чемеровецького районів – і зафіксувала понад 1 000 творів. Варто також зазначити, що було досліджено села, яких сьогодні віднайти на карті вже не вдається, адже вони були затоплені під час будівництва Дністровського водосховища. Крім цього, понад 200 записів було зроблено в Мурованокуриловецькому та Могилів-Подільському районах Вінничини.

Майже всі експедиційні аудіозаписи І. Телюх робила на касетний диктофон. З 2006 року вона почала використовувати в експедиціях відеокамеру, на яку зафіксувала близько 10 годин музично-етнографічного матеріалу. З 2010 року відбува-

¹ Світлана Цимбалюк була керівником цього колективу до 2008 року. Зараз вона працює завідувачем сектора з питань культури, мистецтва, навчальних закладів та туризму Управління культури, національностей, релігій та туризму Хмельницької обласної державної адміністрації.

ється оцифрування цих касетних записів [13]. Варто зауважити, що справу Ірини Телюх продовжують її вихованці – учасники фольклорного колективу “Ладовиці”, і зокрема донька Катерина, яка нині досліджує територію Середньої Наддністрянщини.

Отже, накопичуючи матеріали для роботи з фольклорним колективом, Світлана Цимбалюк та Ірина Телюх здійснили величезний пласт роботи з дослідження та збереження традиційної пісенної культури Хмельниччини.

Працюючи над дисертаційним дослідженням “Музичний фольклор Хмельницького Поділля (етномузикологічний та етносоціологічний аспекти)”, фольклор на Хмельниччині записувала також **Олена Дудар**. Загалом упродовж 1997–2004 років вона зафіксувала близько тисячі пісенних творів у Віньковецькому, Старосинявському, Ярмолинецькому, Деражнянському та Чемеровецькому районах області.

У селах Яхнівці Волочиського та Гурщина Білогірського районів Хмельницької області під час індивідуальних експедицій майже 200 фольклорних зразків зібрала **Світлана Маховська**. Пізніше ці записи поряд з іншими склали джерельну базу її дисертаційного дослідження “Весільні пісні Поділля: функціонування, поетика, символіка” (Київ, 2004). Зважаючи на те, що записи О. Дудар та С. Маховської описані у їхніх дисертаційних дослідженнях, немає потреби детально аналізувати їх у межах цієї публікації.

Отож можна узагальнити, що завдяки активній збирацькій праці як окремих дослідників, так і низки державних установ, вдалося зафіксувати самотутні фольклорно-етнографічні зразки, які є першоджерельним матеріалом для вивчення традиційної духовної культури Хмельниччини. Однак сьогодні не менш важливо докладати максимум зусиль для збереження цієї безцінної інформації, а також популяризувати її не лише у середовищі фахівців-фольклористів, але й серед широкої громадськості.

Список використаної літератури

1. Архів Навчально-наукової лабораторії етнографії факультету української філології та журналістики Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).
2. *Дудар Олена*. Музичний фольклор Хмельницького Поділля (етномузикологічний та етносоціологічний аспекти): автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 17.00.03 – музичне мистецтво. – Київ, 2007. – 24 с.
3. Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком / Редколегія: *Валерій Смолій* (голова) та ін.; НАН України. Інститут історії України. – Київ: Наукова думка, 2007. – 528 с.: іл.
4. *Маховська Світлана*. Весільні пісні Поділля: жанрова специфіка, особливості функціонування, поетика. – Хмельницький: Видавець М. Заколотний, 2012. – 320 с.

5. *Маховська Світлана*. Весільні пісні Поділля: функціонування, поетика, символіка: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.07 – фольклористика. – Київ, 2004. – 19 с.
6. *Маховська Світлана*. Дитина: родини, хрестини, перші кроки (родинно-обрядовий та дитячий фольклор Хмельниччини): Монографія / НАН України, Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Факультет початкової освіти та філології, Кафедра української мови та літератури. – Кам'янець-Подільський: Медобори–2006, 2013. – 215, [4] с., іл.
7. Особиста колекція аудіозаписів Світлани Цимбалюк (м. Хмельницький).
8. Поділля: історико-етнографічне дослідження / *Лідія Артюх, Василь Балуюк, Зоряна Болтарович* та ін. – Київ: Видавництво Незалежного культурного центру “Доля”, 1994. – 504 с.
9. Рукописні фонди Подільського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського (м. Хмельницький).
10. Уже весна, й уже красна: Матеріали фольклорної практики (2013 рік) / Упорядкування, передмова *Світлани Маховської*; Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Факультет початкової освіти та філології, Кафедра української мови та літератури. – Хмельницький: Видавець А. Цюпак, 2014. – Кн. 1. – 166 с.
11. Фонд аудіозаписів Сектору фольклору та етнографії Відділу народної творчості Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва (м. Хмельницький).
Електронні ресурси
12. Навчально-наукова лабораторія етнології [назва з екрана]. – URL: <http://science.kpnu.edu.ua/naukovi-struktury/labetnolog/> (дата звернення: 05.02.2016).
13. Козацька бібліотека. К. О. Телюх. Записи музичного фольклору Середньої Наддністрянщини (Лівий берег) [назва з екрана]. – URL: <http://kozakbiblio.webbox.ru/zvichave-pravo/konferenc/21-22032011-mzhnarodna-naukovo-praktichna/koteljuh-zapisi-muzichnogo-folkloru-seredno/> (дата звернення: 05.02.2016).
14. Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України [назва з екрана]. – URL: <http://www.kgra.km.ua/?q=node/66> (дата звернення: 05.02.2016).

Стаття надійшла до редколегії 6.02.2016
Прийнята до друку 12.12.2016

**FOLKLORE RECORDS FROM KHMELNYTSKYI REGION
IN THE FUNDS OF LOCAL INSTITUTIONS AND COLLECTORS
(LATE 20th – EARLY 21st CC.)**

Liudmyla ALIEVA

*Maksym Rylsky Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology,
4 Hrushevsky Str., 01001 Kyiv, Ukraine,
tel. (+38044) 278 34 54, e-mail: etnolog@etnolog.org.ua*

On the territory of Khmelnytskyi region there are no special institutions engaged in the study of folk music. However, folklore records have been made here for a long time. Now these materials are stored in funds of local state institutions and in individual collections of separate collectors.

The leading center for musical and folkloristic research in Khmelnytskyi today is the Podillia Department at Maksym Rylsky Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, the National Academy of Sciences of Ukraine, founded in 1996 on the basis of the Khmelnytskyi Humanitarian Pedagogical Academy. With it, the Educational Laboratory Museum and the Manuscript Fund of Folklore and Ethnographic Materials were created. In general, in the Manuscript fund of the Podillia Department there are over 120 units of cassettes and CDs, in which more than 1,850 audio and video records of musical material from 98 settlements of all districts of the region are saved.

An important role in the study of the traditional song culture of the Khmelnytskyi region is played by the Educational and Scientific Laboratory of Ethnology at Ivan Ohienko National University of Kamianets-Podilskyi. The funds of the laboratory consist of 175 Manuscript stitches, which contain texts of folklore recordings from 1981 to 2014. They are stored on cassette tapes (over 570 units), CDs (more than 90 units) and bobbins (the number is unknown). The share of purely musical samples is about 3/4 of the total volume, that is, about 25 thousand works.

Scientific and Methodological Center for Culture and Art of Khmelnytskyi is an important work area related to recording and preserving samples of folklore of the Khmelnytskyi region. In 2008, the Sector of Folklore and Ethnography of the Department of Folk Art started its activity. The methodists of the department carried out folklore expeditions to villages of Khmelnytskyi region. There were collected a large number of samples of various musical genres and ethnographic stories. In total, the Sector of Folklore and Ethnography holds about 26 cassettes with records of folklore materials. Approximately 70 settlements were surveyed in 16 districts of the region and about 900 folk and musical works were recorded.

A significant contribution to the study of traditional music in the Khmelnytskyi region was made by separate collectors. In order to replenish the repertoire for folklore groups, the recording was performed here by Svitlana Tsymbaliuk and Iryna Teliukh. Olena Dudar and Svitlana Makhovska recorded music folklore in the Khmelnytskyi region accumulating materials for dissertation research.

Key words: folklore, folk archives, folk music recordings, folklorists of Khmelnytskyi region, Khmelnytskyi region.